

Kyrkostyrelsens cirkulär nr 23/2020

2.10.2020

GRUNDER FÖR BEREDNING AV BUDGETEN 2021

Det ekonomiska nuläget

År 2019 ökade totalproduktionen i Finland med 1,0 procent och den sammanlagda kyrkoskatteintäkten med 1,8 procent. Fram till mars 2020 kunde ett svagt men tydligt uppsving skönjas i ekonomin. I mitten av mars försämrades ekonomin dock kraftigt när regeringen utlyste undantagstillstånd som omfattade många begränsningar för att förhindra att pandemin orsakad av coronaviruset sprids. Situationen var därefter mycket osäker och i april fruktade man att nedgången skulle bli betydligt kraftigare än den slutligen var. Produktionen inom samhällsekonomin (BNP) sjönk med i genomsnitt 5,3 procent per månad under mars-juni jämfört med motsvarande tidpunkt föregående år. I juli var minskningen bara 2,8 procent. Epidemisituationen har förvärrats från och med augusti och enligt prognoserna i september skulle BNP för 2020 sjunka med cirka 5 procent jämfört med i fjol. Som jämförelse kan nämnas att under recessionen i början av 1990-talet sjönk BNP med cirka 6 procent och efter finanskrisen 2008 med cirka 8 procent.

Inflationen förväntas vara cirka 0,5–1,0 procent 2020. År 2021 beräknas konsumentpriserna stiga endast något mer, dvs. med cirka 1,5 procent. Inkomsterna förväntas öka med cirka 1,5–2 procent. Arbetslösheten ökade fram till juli från 6,0 procent i fjol till 7,7 procent. Sysselsättningsgraden var 72 procent, vilket ändå är klart högre än på 2010-talet då den länge låg på cirka 68 procent. Vårens permitteringar ledde inte till uppsägningar och arbetslöshet i den mån som uppskattades på olika håll tidigare på våren.

Skatteredovisningar för 2020 och utvecklingen av lönesumman

Redovisningarna av kyrkoskatten minskade som väntat på våren och de sämsta månaderna var april och maj. Under båda månaderna var de redovisade kyrkoskatterna cirka fem procent mindre än året innan. I juni var minskningen endast 2,6 procent, i juli var redovisningen 3,6 procent och i augusti var den nästan lika stor som för ett år sedan.

I den månatliga uppföljningen av kyrkoskatten bör man beakta redovisningssituationen för ett år sedan. Den är inte helt jämförbar bland annat på grund av svårigheterna att ta i bruk inkomstregistret. Fram till slutet av september var de redovisade kyrkoskatterna på samma nivå som i fjol. Skillnaderna mellan församlingarna är fortfarande stora. Redovisningarna av kyrkoskatten har hållits på en bra nivå i förhållande till situationen i och med att inkomstnivån har höjts till följd av löneförhöjningarna. I redovisningssystemet för skatter har församlingarnas relativa andel också ökat något då statens skatteinkomster har minskat. Från och med början av oktober korrigeras skatteredovisningarnas andelar något till förmån för församlingarna för resten av året. Sålunda är skatteredovisningarna i bästa fall nästan på samma nivå som 2019.

Enligt Statistikcentralens publikation i september sjönk lönesumman i maj-juli med 3,0 procent. Lönesumman ökade endast inom finansieringsverksamheten (1,7 procent). Lönesummorna för övriga tjänster

(-8,2 procent), handel (-4,8 procent), privat utbildning (-4,3 procent), industri (-3,6 procent), byggande (-0,4 procent) och privata hälso- och sjukvårdstjänster (-2,5 procent) minskade jämfört med motsvarande period föregående år. I privata sektorn minskade lönesumman med 4,8 procent, men i offentliga sektorn ökade den med 3,1 procent. Ett år tidigare var ökningen sammanlagt 3,8 procent.

Prognoser för 2021

Enligt olika prognoser väntas ekonomin sjunka mellan fyra och fem procent i år. Enligt de ekonomiska prognoserna från september beräknas den ekonomiska tillväxten 2021 vara 3-4 procent. Tillväxten beräknas bli långsammare 2022. Ur församlingarnas synvinkel är riktningen på sysselsättningsutvecklingen väsentlig. Kommer arbetsplatserna tillbaka och bildas det nya eller minskar antalet arbetsplatser? Situationen är för närvarande mycket svår att förutse, eftersom coronasituationen kan förändras i oväntad riktning.

Kyrkoskatten och utvecklingen av antalet medlemmar

Kyrkoskatten påverkas av den allmänna ekonomiska utvecklingen, men även av ändringar i skattegrunderna, sysselsättningsläget, kyrkoskattesatsen, församlingsmedlemmarnas sammanlagda förvärvsinkomster och antalet medlemmar som har förvärvsinkomster.

Kyrkostyrelsen har fått en uppdatering av kyrkoskatteprognosen för enskilda församlingar som gjordes på våren. Församlingarna kan ladda ner tabellen i Sacrista. Enligt tabellen ökar kyrkoskatten 2021 med i genomsnitt 1,7 procent i och med den totala ekonomiska tillväxten. Trots detta minskar kyrkoskatten i Borgå och Helsingfors stift. Ökningen är liten i Esbo stift och Åbo ärkestift. Den största ökningen sker i Kuopio stift (+ 3,6 procent). Under den femåriga prognosperioden minskar rikskyrkans kyrkoskatt med 2,3 procent. Situationen är värst i S:t Michels stift (-6,7 procent) och bäst i Lappo stift (+ 0,2 procent).

Kyrkans statistiktjänst (www.kirkontilastot.fi) har offentliggjort en prognos för utvecklingen av medlemsantalet för hela kyrkan och för enskilda församlingar. Prognosen grundar sig på Statistikcentralens befolkningsprognos och å andra sidan på församlingarnas tidigare medlemsutveckling.

Enligt prognosen minskar antalet medlemmar inom hela kyrkan under de närmaste åren med cirka 1,3 procent per år på grund av den allt äldre åldersstrukturen och utträden ur kyrkan. Fram till 2025 har antalet medlemmar minskat med 7,8 procent (jämfört med medlemsantalet 31.12.2019). Utvecklingen per stift varierar från 3,4 procent i Helsingfors stift till 11,8 procent i S:t Michels stift. I vissa församlingar minskar antalet medlemmar med nästan 20 procent fram till 2025.

Statlig finansiering

Lagen om statlig finansiering till den evangelisk-lutherska kyrkan för skötseln av vissa samhällsuppgifter trädde i kraft i början av 2016 och samtidigt slopades församlingarnas samfundsskatteandel. Enligt lagen beviljas församlingarna finansiering på 114 miljoner euro ur statsbudgeten för sina lagstadgade samhällsuppgifter. Till dessa uppgifter hör begravningsverksamheten, folkbokföringen och underhållet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och lösöre.

I regeringens budgetförslag (16.9.2020) för 2021 föreslås ett anslag på 117,1 miljoner euro för evangelisk-lutherska kyrkans samhälleliga uppgifter. I förslaget har en indexförhöjning på 1,3 procent beaktats. Finansieringen betalas till Kyrkans centralfond och beslut om vidare redovisning av finansieringen till de ekonomiska församlingsenheterna fattas av kyrkomötet i november. Kyrkostyrelsens plenum har lagt fram

ett förslag till kyrkomötet (22.9.2020) enligt vilket beloppet 108,1 miljoner euro fördelas mellan församlingarna i enlighet med fördelningsgrunden euro/kommunmedlem. Fördelnings sättet är oförändrat.

Av finansieringen skulle 7,0 miljoner euro användas för underhåll av församlingarnas kulturhistoriskt värdefulla byggnader 2,0 miljoner euro skulle inte fördelas utan användas för att sköta och utveckla medlemsdatasystemet Kirjuri.

I fjärde paragrafen i finansieringslagen föreskrivs att Kyrkans centralfond ska lämna undervisnings- och kulturministeriet den information som ministeriet bestämmer och som behövs för uppföljningen av kostnaderna för de ovannämnda samhällsuppgifterna som avses i lagen. För att lämna informationen använder Kyrkans centralfond de sammanräknade kostnadsuppgifter som kan utläsas av församlingarnas ekonomiska statistik. I församlingarna ska kyrkostyrelsens anvisning om kostnadsfördelning i bokföringen följas noggrant. Revisorerna uppmanas granska att församlingen har bokfört och uppgett kostnaderna enligt anvisningarna.

Avgifter till kyrkans centralförvaltning

Avgiften till Kyrkans centralfond, 6,5 procent (förslag)

Grundavgiften till Kyrkans centralfond, som beräknas på den kalkylerade kyrkoskatten, sänktes 2018 med en procentenhet till 6,5 procent. Avgiften har varit oförändrad och ingen ändring föreslås för 2021.

Pensionsfondsavgiften, 5 procent (förslag)

Pensionsfondsavgiften, som beräknas på kyrkoskatten, höjdes till fem procent för 2018. Avgiften har varit oförändrad och ingen ändring föreslås för 2021.

Beräkning av storleken på församlingens fondavgifter

Församlingarna kan redan på förhand beräkna storleken på avgiften till centralfonden och pensionsfonden. Båda avgifterna grundar sig på kyrkoskatten skatteåret 2019. Förhandsuppgifter om enskilda församlingars kyrkoskatt för skatteåret 2019 finns på webbtjänsten för skattetagare under Övrig statistik: Uppgifter om redovisning enligt debitering för skatteåret 2019 (N181) (veronsaajat.vero.fi). De slutgiltiga uppgifterna offentliggörs när beskattningen har färdigställts i slutet av oktober. Den kalkylerade kyrkoskatten beräknas så att församlingens kyrkoskatteintäkt för skatteåret 2019 divideras med församlingens kyrkoskatteprocent för 2019.

Kyrkomötet fattar beslut om storleken på båda avgifterna i november.

Beskattningskostnader

De ekonomiska församlingsenheterna betalar 3,4 procent av Skatteförvaltningens omkostnader som beskattningskostnader (30 § i lagen om Skatteförvaltningen). Enligt Skatteförvaltningens förhandsuppgifter skulle församlingarnas andel uppgå till sammanlagt cirka 14,8 miljoner euro (+ 1,9 procent). Beskattningskostnadsandelen tas ut av församlingarna i fyra rater i samband med periodredovisningarna för mars, juni, september och december.

Lönekostnader

Kyrkans nya tjänste- och arbetskollektivavtal (KyrkTAK) som trädde i kraft den 1 april 2020 gäller fram till den 28 februari 2022. Enligt Kyrkans arbetsmarknadsverk ökar lönekostnaderna 2021 med cirka 1,9 procent jämfört med 2020. Ökningen av lönekostnaderna för 2021 överskrider den genomsnittliga förhöjningsnivån (1,6 procent), eftersom lönejusteringarna genomförs den 1 maj 2021 och således påverkar kostnaderna under budgetåret i 8 månader. Löneförhöjningarna 2020 påverkade lönesumman det året endast i 5 månader. Semesterpenningen betalas enligt KyrkTAK.

Lönebikostnader

Pensionsavgifter

Församlingsarbetsgivarnas pensionsavgift ska enligt förslaget vara 21,0 procent. Arbetstagarens pensionsavgift är 7,15 procent av lönerna för personer under 53 år och över 63 år. För personer mellan 53 och 62 år är avgiften 8,65 procent av lönerna. I Kevas debitering slås arbetsgivarens och arbetstagarens pensionsavgiftsprocenter ihop. Arbetstagarnas genomsnittliga pensionsavgift i kyrkans pensionssystem är 7,7 procent. Den lönebaserade pensionsavgiften som debiteras av församlingarna 2021 är oförändrad, dvs. 28,7 procent (21,0 + 7,7). Avgiften är slutgiltig och församlingen antingen vinner eller förlorar beroende på personalens åldersstruktur.

Övriga lönebikostnader

Bland andra Kommunförbundet och Näringslivets centralförbund har publicerat uppskattningar av arbetsgivarens sjukförsäkrings- och arbetslöshetsavgifter. De slutliga besluten fås i november. År 2021 beräknas arbetsgivarens sjukförsäkringsavgift öka till 1,55 procent (1,34 procent 2020). Arbetsgivarens arbetslöshetsavgift beräknas vara 0,5 procent upp till lönesummans gräns 2 125 500 euro och 1,9 procent för den överstigande delen (0,45 procent och 1,7 procent 2020). De övriga arbetsgivaravgifterna är i medeltal cirka 0,8 procent.

De lönebikostnader som inverkar på församlingens kostnader beräknas vara sammanlagt cirka 24,5 procent.

Kostnader för byggnadsunderhåll

Kostnaderna för fastighetsunderhållet har minskat i jämn takt från 2,6 procent i början av 2019 till 0,6 procent i juli 2020. På basis av den låga inflationen beräknas det inte uppstå något tryck att höja underhållskostnaderna.

Av utgiftsposterna för fastighetsunderhåll ökade kostnaderna för skötsel av utomhusområden och avfallshantering mest, med 2,1 procent. Reparationskostnaderna ökade med 1,5 procent, medan uppvärmningskostnaderna minskade med 2,6 procent. Förvaltningskostnaderna ökade med 1,7 procent och elkostnaderna med 1,1 procent. Vatten- och avloppsvattenkostnaderna steg med 2,0 procent och drifts- och servicekostnaderna med 1,4 procent. Städskostnaderna ökade med 1,4 procent. (Källa: Statistikcentralen, Finlands officiella statistik (FOS): Kostnadsindex för fastighetsunderhåll [webbpublikation] stat.fi)

Om redovisningen av budgetanslag till missionsorganisationerna

Kyrkostyrelsen upprätthåller en kontinuerlig dialog med missionsorganisationerna och Kyrkans utlandshjälp. Organisationerna önskar att församlingarna meddelar om understöd som beviljats organisationerna genast när besluten har fattats. Det här skulle ge organisationernas ekonomiplanering en säkrare grund. Detta önskemål från organisationernas sida skulle bäst uppfyllas om församlingarna redan vid budgeteringen

beslutar hur bidragsanslaget fördelas mellan organisationerna. En rekommendation om fördelningen av budgetanslagen till kyrkans missionsorganisationer har publicerats i Sacrista: <https://evl.fi/plus/hallinto-ja-talous/tilastot-ja-asiakirjat/lahetystyon-ja-kansainvalisen-avustustoiminnan-tilastoja>

Ekonomiskt understöd till församlingarna

Vi vill påminna församlingsenheterna om att fördelningsgrunden för understöd för komplettering av skatteinkomsterna ändrades 2018. Beloppet av understöd för komplettering av skatteinkomsterna per församlingsenhet bestäms utifrån en kalkyl. Inga nya ändringar kommer att göras i beräkningsgrunderna. Församlingen kan dessutom ansöka om understöd enligt prövning. Närmare information och anvisningar finns i Sacrista: Förvaltning och ekonomi – Centralfonden – Understödssystemet.

Övrigt att beakta

Församlingarnas ekonomiska rörelsefrihet har minskat betydligt under de senaste dryga tio åren. Under denna period har antalet medlemmar minskat med över 500 000 (-13 procent) och intäkterna från kyrkoskatten med nästan 100 miljoner euro (-10 procent). Båda har minskat kontinuerligt och beträffande medlemmarna har minskningen blivit snabbare. Senast i detta skede måste församlingarnas strategi vara en verksamhet som bedrivs med allt knappare resurser. Det betyder att verksamheten måste centraliseras och en del arbetsformer slopas. I en stor del av församlingarna är de likvida medlen dock fortfarande på god nivå och det finns inget behov av hastiga lösningar. Det finns goda förutsättningar för en noggrann beredning av strategin.

Grunden för skötseln av ekonomin i offentliga samfund är ekonomisk balans. I praktiken uppvisar ekonomin alltid ett överskott eller ett underskott, men på lång sikt bör den i genomsnitt vara i balans. I ekonomiplaneringen ska det beaktas om församlingens ekonomi för närvarande uppvisar ett överskott eller ett underskott. Den mest användbara indikatorn på ekonomisk balans är årsbidraget i förhållande till framtida investeringar och genomsnittliga årliga låneamorteringar. För att kunna bedöma årsbidragets tillräcklighet i en församling finns det skäl att göra upp en plan med överslagskalkyler över kommande grundrenoveringar, nyinvesteringar och låneamorteringar för minst fem år framåt.

I församlingar där budgeten för 2021 hotar uppvisa underskott, eller där årsbidraget inte räcker till för att täcka framtida investeringar och låneamorteringar, ska man utarbeta en plan för balansering av ekonomin som sträcker sig åtminstone över tre år. Under denna tid måste balans skapas i ekonomin.

En församling kan anses befinna sig i allvarliga ekonomiska svårigheter om det finns ett ackumulerat underskott i balansräkningen. Läget är mycket allvarligt om räkenskapsperiodens resultat har varit negativt under två eller flera år. Det är också viktigt att se till att de likvida medlen är tillräckliga. Om de räcker till för mindre än 60 dagar bör man försöka korrigera situationen. Församlingarna har ännu relativt litet skulder. Det finns dock ett antal församlingar där den relativa skuldsättningen är över 50 procent. Detta är ett av gränsvärdena för en kriskommun. Nyckeltalet beskriver skuldbeloppets förhållande till verksamhets- och skatteintäkterna. Utvecklingen av nyckeltalet Relativ skuldsättning bör följas upp regelbundet.

Om en församling befinner sig i ekonomiska svårigheter bör åtgärder för balansering av ekonomin vidtas omedelbart. Församlingens tjänstemannaledning (kyrkoherden och ekonomichefen) ska föra en öppen och konstruktiv dialog med såväl de förtroendevalda som de anställda om metoderna för balansering av ekonomin. För att sanera ekonomin rekommenderas både att man minskar antalet fastigheter och gallrar i drifts- och underhållskostnaderna och att man hittar lösningar som minskar personalkostnaderna. Senast i det här skedet blir det aktuellt att göra upp en fastighetsstrategi. Överföringar av anställda till deltid och

delaktiggörande av frivilligarbetare ska också ses som alternativ. Om man vill minska personalen är det bäst att utnyttja situationen när en tjänst eller befattning blir vakant. Samtidigt kan man passa på att omvärdera och bredda den kvarvarande personalens befattningsbeskrivningar och användning av arbetstiden. Om dessa åtgärder inte räcker blir man tvungen att permittera personal och som allra sista utväg välja uppsägning. Med hjälp av långsiktig personalplanering kan församlingsenheten bedriva en stabil och trygg personalpolitik.

En metod för att stärka församlingens ekonomi är att höja kyrkoskattesatsen. Verksamhetsgrunderna och de ekonomiska grunderna för höjningen bör analyseras noggrant och också presenteras så öppet som möjligt för både beslutsfattarna och församlingsmedlemmarna. I förvaltningen är det klokt att först besluta om de ekonomiska riktlinjerna och informera om dem. Först därefter göra de egentliga kyrkoskatte- och budgetpropositionerna. Ju tidigare informationen går ut och ju mer detaljerad den är, desto lättare är det att motivera medlemmarna att stödja församlingens ekonomi genom en skattehöjning.

Kyrkostyrelsen

Pirjo Pihlaja

Tuomo Halmeenmäki

ISSN 1797-0334